

Turizm Alanında Çıkan Akademik Kadrolar Üzerine Bir Araştırma*

A Research on the Academic Staff Positions in the Field of Tourism

Prof. Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER
İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
E-posta: istanbul@istanbul.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Tolga Fahri ÇAKMAK
Bartın Üniversitesi
Bartın Meslek Yüksekokulu
E-posta: tolgafahricakmak@gmail.com

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de turizm alanında çıkan akademik ilanların, çıktıkları bölümler ile olan ilişkilerinin incelenmesidir. Çalışmada 2016-2017 yılları içerisinde ön lisans ve lisans programlarında istihdam edilmek üzere turizm bölümleri için açılan öğretim elemanı ve öğretim üyesi ilanları değerlendirilmiştir. Bu kapsamda 112 öğretim üyesi, 103 öğretim elemanı kadro ilanı olmak üzere toplam 215 adet akademik ilan incelenerek aranan kriterler ve kadroya çıkan bölümler ile ilişkisi analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda akademik ilanların büyük bir kısmının turizm ile ilişkili olduğu ortaya çıksa da, dikkate değer bir miktarda alan dışı özel şartlar barındıran ilanların özellikle Yardımcı Doçent Doktor (Yrd. Doç. Dr.) ve Öğretim Görevlisi kadrolarında görüldüğünü ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik kadro, Öğretim üyesi, Öğretim elemanı, Turizm eğitimi

Abstract

The purpose of this study is to examine the relationship between the academic staff job advertisements released in the field of tourism in Turkey and the departments. The teaching staff and faculty member job announcements in 2016-2017 for tourism departments to be employed in associate degree and undergraduate programs were evaluated. Within this scope, a total of 215 academic staff position announcements, including 112 faculty members and 103 teaching staff, were analyzed and the relationship between the criteria and departments were analyzed. Although the study has shown that a large proportion of academic staff job advertisements are related to tourism, it is also observed that a considerable number of job advertisements contain special criteria not related to the field, especially for Assistant Professor and Faculty Member positions.

Key Words: Academic staff, Faculty member, Teaching staff, Tourism education

*Bu çalışma 01-03 Kasım 2017 tarihleri arasında düzenlenen 3. Turizm Şurası Tebliğ Kitabında aynı adla basılmış yayının genişletilmiş halidir.

1. Giriş

Turizm alanında akademik düzeydeki eğitim 1965 senesinde Ankara Turizm ve Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu ile başlayıp (Ünlüöner ve Boylu, 2005) geride bıraktığı 52 senelik süre içerisinde büyük bir değişim geçirmiştir. Bu değişim 13 Kasım 2009 senesinde bakanlar kurulu kararı ile Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi veya Turizm ve Eğitim Fakültesi olarak hizmet veren fakültelerin kapatılıp turizm fakültelerine çevrilmesi ile turizm eğitimini çok daha özel ve ayrıcalıklı bir hale sokmuştur (Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakültesi, 2017). 2009 yılı kararı ile iki adet turizm fakültesi kurulurken 2014 yılında bu rakamın 26'ya 2017 yılında ise 35'e çıktığı gözlenmektedir (ÖSYM, 2017).

Turizm fakültelerinin hızlı bir şekilde artışı, devam eden süreçte turizm alanında yüksek lisans ve doktora eğitimine yansımış, pek çok fakülte turizm alanında yüksek lisans ve doktora programları açmıştır. Bugüne kadar turizm işletmeciliği ile sınırlı olan turizm alanındaki lisansüstü eğitim, fakültelerde turist rehberliği, rekreasyon yönetimi ve gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinin açılması sonucu genişleyerek, uzmanlaşmaya yönelmiştir.

Bu çalışmanın amacı üniversitelerin meslek yüksekokulu, yüksekokul veya fakültelerinde eğitim vermekte olan turizm bölümlerinde ihtiyaç duyulan akademik kadronun nasıl ve hangi şartlarda temin edildiğinin araştırılmasıdır. Hangi bölümlere hangi kadrolar, hangi yeterlilikler kapsamında açılmaktadır, bu açılan kadroların turizm bilim alanı ile olan ilişkisinin ne olduğu, araştırmanın odaklandığı temel problemdir. Öte yandan sonuçlar, üniversitelerin üst yönetimlerinin turizm bölümlerine karşı tutumlarına ve akademisyenlerin kadroya atanma sürecinde nasıl değerlendirdiklerine dair de fikir vermektedir.

Çalışma turizm alanında eğitim gören öğrencileri, bu alanda eğitim veren akademisyenleri ve yine bu alanda eğitim vermeye aday bireyleri ilgilendirmektedir. Bu alanda eğitim gören öğrencilerin hangi yeterlilikteki akademisyenlerden ders aldıkları mezuniyet sonrası iş yaşamlarını doğrudan etkileyeceği kuşkusuz bir gerçektir. Turizm alanında akademisyen olarak ilerleme yolundaki adayların kariyer yollarını oluşturma noktasında da önem arz etmektedir. Zira bu gün sadece turizm bölümlerinde değil başka pek çok alanda, o alanla ilgili olmayan veya bölümde okutulmayan dersler ile ilişkili akademik ya da sektörel deneyim istenen ilanlar ile sıklıkla karşılaşmakta bu ilanların kimi basın ya da sosyal medya yolu ile duyurularak kadronun iptali yönünde kamuoyu baskıları oluşabilmektedir. Dahası bireylerin aldıkları eğitim sonrasında kendi alanlarında önlerinin kapalı olacağı imajı, başarılı akademisyenlerin yetişmesinin önündeki önemli engellerden birisi olarak düşünülebilir. Öte yandan yapılan bu çalışma alanın kalitesinin korunması açısından mevcut turizm akademisyenlerini de son derece ilgilendirmektedir.

Çalışma kapsamında 112 öğretim üyesi, 103 öğretim elemanı kadro ilanı olmak üzere toplam 215 adet akademik ilan, kadro için aradıkları özelliklere göre incelenmiş, kategorize edilip kendi alt gruplarına ayrılmıştır. Her alt grupta kendi içerisinde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2. Literatür Araştırması

Türkiye'de turizm eğitimi alanındaki literatürü incelediğimizde, özellikle belli başlı konularda yoğun çalışmalar yapıldığı gözlenmektedir. Bu alanların, turizm eğitim politikaları (Kozak, 2009; Boylu ve Arslan, 2013; Hacıoğlu vd. 2007; Uğurlu ve

Çakmak, 2015), öğrencilerin kariyer beklentileri ve değerlendirmeleri (Avcıkurt vd. 2012; Çakır, 1998; Çapar, 2002), staj ve sorunları (Avcı, 2011; Davras ve Davras, 201; Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000) ile turizm akademisyenlerinin mesleki – akademik değerlendirmeleri (Gülcan, 2009; Gülcan, 2011; Sert ve İkiz, 2012) üzerine olduğu gözlenmektedir. Bu noktada yayınlar incelendiğinde; turizm eğitimi veren akademisyenler ile ilgili diğer alanlara oranla daha az sayıda yayına rastlanmakla beraber, akademisyenlerin çalıştıkları kuruma alındıkları kadro ilanlarının içeriğine dair herhangi bir yayın ile karşılaşılmamıştır.

Yukarıda sıralanan çalışma alanlarından turizm akademisyenlerinin mesleki – akademik değerlendirmeleri üzerine yapılan yayınlar, dolaylı yoldan da olsa bu çalışmaya yön verici fikir sağlamakta, bu çalışma da akademik yönlü çalışmalar için bir kaynak niteliği taşımaktadır. Gülcan'ın (2009) turizm akademisyenlerinin turizmi bir bilim dalı olarak algılayıp algılamadıklarını araştırdığı çalışmasında turizm akademisyenlerinin %75'inin turizmi geliştirmekte olan bir bilim dalı olarak gördükleri %17'sinin ise gelişmiş bir bilim dalı olarak niteledikleri görülmektedir. Bilimselliği kendi araştırmacıları tarafından bu kadar yüksek oranla kabul gören turizmin, bu bakış açısına paralel olarak yüksek lisans ve doktora programlarının son dönemde pek çok üniversitede turizm fakülteleri şemsiyesi altında açıldığına da dikkat çekmek gerekmektedir. Turizm alanında doçentlik unvanının 2011 yılı itibari ile verilmeye başlanması o tarihe kadar kapalı bir kariyer yolu (Gülcan 2011) olarak görülmesine sebebiyet verirken, bu gün alanda doçentliğin verilmesi turizmin bir bilim dalı olarak ülkesel boyutta üniversiteler arası kabul gören bir olgu olduğu sonucunu da beraberinde getirmektedir.

Turizmin bir bilim dalı olarak kabul görmesi, turizm akademisyenlerinin bunu benimsemesi ve ülke çapında turizm fakülteleri ile birlikte iki yıllık pek çok turizm bölümünün açılması karşımıza açılan bölümlere yerleştirilen akademisyenlerin niteliklerinin ne olması gerektiği sorunsalını da beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmanın alan yazınına yaptığı en önemli katkılardan biri, yükseköğretim birimlerinin turizm bölümlerini nasıl algıladığının kadro ilanları üzerinden analizinin yapılmasıdır. Çünkü üniversitelerde ilana çıkan kadrolar ilgili bölüm başkanlıkları ve dekanlıkların talebi ile rektörlük makamlarının onayı doğrultusunda çıkmaktadır. Üniversite bölümlerinin ya da üst yönetimin bu bölümleri algılama şekli ya da kadroları açma şekilleri doğrudan bu birimlerin turizm bölümlerine olan bakış açısını da ortaya koyacak niteliktedir.

3. Yöntem

Araştırmanın evrenini 2016 ve 2017 seneleri içerisinde Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin turizm ile ilgili bölümler için yayınlanan akademik kadro ilanları oluşturmaktadır. YÖK'ün sitesinde yayınlanan öğretim üyesi ilanları; 07.01.2016 ile 05.06.2017 tarihleri arasındaki bir buçuk senelik zaman zarfında çıkan ilanları, öğretim üyesi dışındaki kadro ilanları ise 06.11.2016 ile 05.06.2017 tarihleri arasındaki yedi aylık süre içerisinde çıkan ilanları içine almaktadır. Öğretim üyesi dışındaki ilanlarda geçmişe yönelik arama yapma imkanı olmadığından öğretim üyesi ilanları ile aynı zaman zarfından başlatılma olanağı olmamıştır. Bu da araştırmanın sınırlılıkları kapsamında değerlendirilmiştir. Analizi yapılmış olan 215 adet ilan, yükseköğretim kurumunun akademik ilanlar bölümü (Yüksek Öğretim Bilgi Sistemi, 2016-2017), memurlar.net sitesinin akademik ilanlar bölümü (Memurlar.Net, 2016-2017), Devlet Planlama Teşkilatı'nın akademik ilanlar bölümü (Devlet Planlama Teşkilatı, 2016-2017) ve ilgili üniversitelerin personel işleri daire başkanlıkları sitelerinin periyodik kontrolleri

ile toplanmıştır. Memurlar.net üzerinden alınan tüm ilanlar, üniversitelerin resmi internet sitelerinin personel işleri daire başkanlıkları bölümünden kontrol edilerek doğrulanmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Veriler doküman incelemesi tekniği ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırılan alanda sınıflandırma yaparak veya ana bileşenlerin özetlenerek bir takım çıkarımlarda bulunmak suretiyle geleceğe yön veren bilimsel bir tekniktir (Suri ve Clarke, 2009; Cohen vd., 2007). Elde edilmek istenen sonuçlar mesajın kendisi ile ilgili olabildiği gibi, mesajı gönderen kişi veya mesajın muhatapları ile de ilgili olabilir (Weber, 1990). İçerik analizi yöntemini uygulayabilmek için metinlerin kodlanması veya yönetilebilecek şekilde kategorilere ayrılması gerekmektedir (Leblebici ve Kılıç, 2004). Bu kapsamda kadro ilanlarının tipi, ilanın çıktığı birim, bölüm, lisans, yüksek lisans ve doktora alan bilgisi, adaylardan istenen yayın türü ve deneyim süreleri ayrı ayrı kategorilendirilmiş ve mevcut kadro ilanlarının genel bir görüntüsü sunulmuştur.

4. Bulgular

Araştırma kapsamında analizi yapılan 215 adet ilan öğretim üyesi kadroları ve öğretim üyesi dışındaki kadrolar şeklinde ikiye ayrılmış, her başlık kendi içerisinde ayrı kıstaslar kapsamında değerlendirilmiştir.

Üniversitelerin turizm bölümlerinde yayınlanan toplam 112 adet öğretim üyesi kadro ilanı Tablo 1 de yayınlanan ilanların kadro tipi, birimi ve bölüm bilgileri ile birlikte verilmiştir.

Tablo 1: Öğretim Üyesi İlanları

Kadro Tipi	Fr.	%	Bölüm	Fr.	%
Yrd. Doç. Dr.	78	%69,6	Turizm İşletmeciliği	35	%31,3
Doç. Dr.	19	%17	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	20	%17,9
Prof. Dr.	15	%13,4	Turist Rehberliği	18	%16,1
Toplam	112	%100	Turizm ve Otel İşletmeciliği	13	%11,6
Birim	Fr.	%	Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği	10	%8,9
Turizm Fakültesi	72	%64,3	Konaklama İşletmeciliği	7	%6,3
Yüksek Okul	31	%27,7	Turizm ve Seyahat Hizmetleri	3	%2,7
Meslek Yüksekokulu	4	%3,6	Rekreasyon / Yönetimi	3	%2,7
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	3	%2,7	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	2	%1,8
İktisat Fakültesi	1	%0,9	Turizm ve Otel Yönetimi	1	%0,9
İşletme Fakültesi	1	%0,9	Toplam	112	%100
Toplam	112	%100			

Yayınlanan ilanların önemli bir miktarını Yrd. Doç. Dr. ilanları oluşturmaktadır (%69,6). Kadroların çıktığı akademik birimlerin dağılımında turizm fakülteleri (%64,3) ile ilk sırada yer alırken onu yüksekokulları (%27,7) takip etmektedir. Kadroların bölümlere göre dağılımı ise turizm işletmeciliği en çok öğretim üyesi ilanına çıkan (%31,3) bölüm konumundadır.

Tablo 2: Öğretim Üyesi İlanları Verileri

Prof. Dr.								
Doktora Yapmış Olduğu Alanı			Yayın Türü			Doçentlik Alanı		
	Fr.	%		Fr.	%		Fr.	%
Turizm alanında	1	%6.7	Turizm alanında	13	%86.7	Turizm alanında	0	0
Farklı alanda	1	%6.7	Farklı alanda	1	%6.7	Farklı alanda	4	%26.7
Belirtilmemiş	13	%86.7	Belirtilmemiş	1	%6.7	Belirtilmemiş	11	%73.3
Toplam	15	%100	Toplam	15	%100	Toplam	15	%100
Doç. Dr.								
Doktora Yapmış Olduğu Alanı			Yayın Türü			Doçentlik Alanı		
	Fr.	%		Fr.	%		Fr.	%
Turizm alanında	2	%10.5	Turizm alanında	11	%57.9	Turizm alanında	6	%31,1
Farklı alanda	3	%15.8	Farklı alanda	6	%31.6	Farklı alanda	4	%21,1
Belirtilmemiş	14	%73.7	Belirtilmemiş	2	%10.5	Belirtilmemiş	9	%47.1
Toplam	19	%100	Toplam	19	%100	Toplam	19	%100
Yrd. Doç. Dr.								
Doktora Yapmış Olduğu Alanı			Yayın Türü					
	Fr.	%		Fr.	%		Fr.	%
Turizm alanında	33	%42.3	Turizm alanında	40	%51.3			
Farklı alanda	12	%15.4	Farklı alanda	19	%24.4			
Belirtilmemiş	33	%42.3	Belirtilmemiş	19	%24.4			
Toplam	78	%100	Toplam	78	%100			

Tablo 2’de yayınlanan öğretim üyesi ilanlarında, öğretim üyelerinden ilana başvurmaları için sahip olmaları gereken özellikler verilmiştir. Tablodan hareketle, ilana çıkan 15 adet Profesör Doktor (Prof. Dr.) kadrosu incelendiğinde, ilanların büyük bir bölümünde (%86,7) herhangi bir doktora alanı belirtilmemiştir buna karşın bu ilanların %86,7’sinde turizm alanında yayın istenmiştir. Doçentlik alanı olarak ise ilanların çoğunda (%73,3) herhangi bir alan belirtilmezken, turizm alanında doçentlik şartına herhangi bir ilanlarda rastlanmamıştır.

İlana çıkan 19 adet Doçent Doktor (Doç. Dr.) kadrosunun büyük bir çoğunluğunda herhangi bir doktora alanı belirtilmemiş (%73,7), yayın türü olarak ise ilanların %57,9’unda turizm alanında yayın istenmiştir. İlanların turizm alanında doçentliğe sahip olma gerekliliği ise sadece %31,1’ oranında kalmıştır.

Yayınlanan 62 adet yardımcı doçent ilanında, doktora yapmış olduğu alana ilişkin verilerde, ilanların %42,3’ünde turizm alanında doktora yapmış olması istenirken, yayın türlerinde ise ilanların %51,3’ünde turizm alanında yayın şartı aranmaktadır.

Üniversitelerin turizm bölümlerinde çıkan toplam 103 adet öğretim üyesi dışındaki akademisyen ilanı Tablo 3 de çıkan ilanların kadro tipi, birimi ve bölüm bilgileri verilmiştir.

Tablo 3: Öğretim Üyesi Dışında Çıkan Birim

Kadro Tipi	Fr.	%	Bölüm	Fr.	%
Öğretim Görevlisi	73	%70,9	Turizm ve Otel İşletmeciliği	39	%37,9
Araştırma Görevlisi	26	%25,3	Turizm ve Seyahat Hizmetleri	16	%15,5
Uzman	4	%3,9	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	14	%13,6
Toplam	103	100	Turist Rehberliği	10	%9,7

Tablo 3'ün devamı

Birimi	Fr.	%	Turizm İşletmeciliği	8	%7,8
Meslek Yüksekokulu	61	%59,2	Aşçılık	6	%5,8
Turizm Fakültesi	23	%22,3	Turizm Animasyonu	3	%2,9
Yüksek Okul	14	%13,6	İkram Hizmetleri	2	%1,9
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	3	%2,9	Kültürel Miras ve Turizm	2	%1
Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	%1,9	Konaklama İşletmeciliği	2	%1,9
Toplam	103	%100			
İstenen Lisans Yeterliliği	Fr.	%	Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	%1,0
Turizm alanında	70	%68	Toplam	103	%100
Farklı alanda	16	%16,5	İstenen İş Deneyimi	Fr.	%
Belirtilmemiş	17	%15,5	İstemiyor	70	%68
Toplam	103	%100	2 yıl	7	%6,8
İstenen Yüksek Lisans Yeterliliği	Fr.	%	3 yıl	7	%6,8
Turizm alanında	62	%60,2	5 yıl	16	%15,5
Farklı alanda	30	%28,1	10 yıl	3	%2,9
Belirtilmemiş	11	%10,7	Toplam	103	%100
Toplam	103	%100	İstenen Eğitimlik Deneyimi	Fr.	%
İstenen Doktora Yeterliliği	Fr.	%	İsteniyor	14	%13,6
Turizm alanında	12	%11,7	İstenmiyor	89	%86,4
Farklı alanda	0	-	Toplam	103	%100
Belirtilmemiş	91	%88,3			
Toplam	103	%100			

Tablo 3'e göre öğretim üyesi dışındaki kadro ilanlarının büyük bir çoğunluğu (%70,9) öğretim görevlisi kadrolarına çıkmaktadır. Kadroların çıktıkları akademik birimlerin dağılımında ise yarısından fazla kesiminin (%59,2) meslek yüksekokulları olduğu dikkat çekerken bu okulları turizm fakülteleri (%22,3) takip etmektedir. Kadroların bölümlere göre dağılımında en çok turizm ve otel işletmeciliği (%37,9) sonrasında turizm ve seyahat hizmetleri (%15,5) bölümü gelmektedir.

İlana çıkan kadroların %70'inde turizm ile ilgili bir lisans alanı mezuniyeti istenmişken, %60,2'sinde turizm alanında yüksek lisans yapıyor olmak veya mezun olmak şartı aranmıştır. Kadro ilanlarının %88,3'ünde herhangi bir doktora şartı belirtilmemiştir.

İlanlarda istenen iş deneyimi: %68'inde herhangi bir iş deneyimi belirtilmemiş, geri kalanında ise 2, 3 ya da 5 yıllık deneyimler istenmiştir. Kadro ilanlarının %13,6'sında daha önce bir yükseköğretim kurumunda ders verme deneyimi istenirken, %86,4'ünde herhangi bir deneyim istenmemiştir.

Yukarıdaki incelemelere ek olarak çalışmada; turizm bölümlerinde açılan alan dışı eğitim ve deneyim gerekliliklerini şart koşan ilanlarda incelenmiştir. Bu ilanlar da öğretim üyesi ve öğretim üyesi dışındaki kadrolar olmak üzere iki kısımda ele alınmıştır.

Tablo 4: Alan Dışı Öğretim Üyesi İlanı Örnekleri

Kadro Tipi	Kadronun Çıktığı Bölüm	Kadro Şartı
Prof. Dr.	Turizm İşletmeciliği	Girişimcilik ve iş tatmininin örgütsel sessizlik üzerine etkisi konusunda çalışma yapmış olmak.
Doç. Dr.	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	İstatistik ve Ölçme ve değerlendirme alanında akademik deneyimi olmak.

Tablo 4'ün devamı

Yrd. Doç. Dr.	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Nicel karar yöntemleri alanında doçent unvanına sahip olmak, non-linear matematik programlama modelleri, matematik programlama tabanlı etkinlik ölçüm yöntemleri konularında çalışmış olmak
Yrd. Doç. Dr.	Turizm Rehberliği	Yakınçağ Tarihi alanında doktora yapmış olmak
Yrd. Doç. Dr.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	Eski Uygurca üzerine metin çalışmaları yapmış olmak
Yrd. Doç. Dr.	Turizm Rehberliği	Zorunlu göçler konusunda çalışma yapmış olmak.
Yrd. Doç. Dr.	Turizm Rehberliği	İngiliz Dili Eğitimi alanında doktora yapmış olmak, dil üstü bilgi, dil yeterliliği ve dil becerilerinin öğretiminde psikolojik faktörleri konularında çalışmış olmak
Yrd. Doç. Dr.	Turizm İşletmeciliği	Girişimcilik alanında çalışmaları bulunmak ve İngilizce ders verebilecek niteliklere sahip olmak.

Tablo 4'de alan dışı öğretim üyesi kadrolarını incelediğimizde ilgili program ile hiçbir alakası olmayan ya da çok sınırlı ve dolaylı ilişkisi olan alanlarda kadroların çıktığı görülmektedir. Alan dışı olarak nitelendirilen kadrolarda bölüm için aranan akademisyenin geçmiş bilimsel çalışmaları ya da sektörel hayatında turizmle ilgili hiçbir bağlantı aranmamaktadır.

Tablo 5: Alan Dışı Öğretim Elemanı İlanı Örnekleri

Kadro Tipi	Kadronun Çıktığı Bölüm	Kadro Şartı	İstene Deneyim Süresi
Öğretim Görevlisi	Turist Rehberliği	İşletme lisans mezunu olmak	5 yıl
Öğretim Görevlisi	Turist Rehberliği	Coğrafya, arkeoloji ve sosyal bilgiler öğretmenliği lisans mezunu olmak	3 yıl
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İnsan kaynakları yönetimi alanında tezli yüksek lisans yapmış olmak.	5 yıl
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı	İşletme lisans ve işletme tezli yüksek lisans mezunu olmak.	-
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İşletme bölümü lisans mezunu olmak	5 yıl
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İşletme bölümü lisans mezunu olmak. İşletme veya muhasebe ve finansman alanında tezli yüksek lisans yapmış olmak	-
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Halkla ilişkiler ve tanıtım lisans mezunu olmak.	5 yıl
Öğretim Görevlisi	Turizm ve Seyahat Hizmetleri	Arkeoloji lisans mezunu olup arkeolojide tezli yüksek lisans yapmış olmak.	-

Öğretim üyesi dışındaki kadrolarda ağırlıklı olarak öğretim görevlisi ilanı yayınlandığı görülmekte ve bu ilanların yaklaşık %80'lik kısmında turizm konusunda lisans veya yüksek lisans gerekliliği olduğu dikkat çekmektedir. Tablo 5'te görülen kadro türünde alan dışı ve turizm bölümleri ile ilişkisi olmayan gereklilikler barındıran ilanların ağırlıklı olarak 3 yıl ve üstü sektör deneyimi veya birim belirtmeksizin devlet kurumlarında ders verme deneyimi istendiği, ayrıca ağırlıklı olarak işletme ve işletme ile ilgili bölümlerden mezuniyet arandığı gözlenmiştir.

5. Sonuçlar ve Öneriler

Çalışmanın yöntem ve bulgular kısmında değinildiği üzere toplamda bir buçuk senelik bir zaman zarfında öğretim üyesi ve öğretim üyesi dışındaki akademisyen ilanı sayısı 215 olarak hesaplanmıştır. Yayımlanan ilanların içerik analizlerinin yorumunu yapmadan önce bu kadar kısa bir zamanda bu kadar yoğun bir akademisyen talebinin olması çalışmanın önemini ve turizm alanındaki akademik kadrolaşmaya önem verilmesi gerektiğini ortaya çıkartır niteliktedir. Bu sonuç ayrıca açılan yüksek lisans ve doktora bölümlerinin gerekliliği konusunda bir fikir vermektedir.

Akademik kadro ilanları incelendiğinde, öğretim üyesi ve öğretim üyesi dışındaki ilanların en çok turizm fakülteleri kurulmadan önce, turizmin akademik eğitiminin verildiği temel bölümler olan turizm işletmeciliği ile turizm ve otel işletmeciliği bölümlerinde yoğunlaşması dikkat çekmektedir. Kadro açılan bölümlerden gastronomi ve mutfak sanatları bölümü, öğretim üyesi ve öğretim üyesi dışındaki kadro türlerinde ilk üç içerisinde yer almaktadır. Bu bölümün bugün en çok tercih edilen turizm fakültesi bölümlerinden biri olması da bu noktada önemli bir ayrıntıdır. Bu durum bir yandan açılan turizm fakültelerinde gastronomi bölümünün önemini işaret ederken diğer taraftan fakültelerde öğretim üyesi dışındaki kadroların en çok bu bölümde açılmakta olduğunu göstermesi açısından da dikkate değerdir.

Öğretim üyesi kadrolarını genel olarak değerlendirdiğimizde, kadroların ağırlıklı olarak turizm fakültelerinde yayınlanmakta olduğu, fakültelerin de ağırlıklı olarak Yrd. Doç. Dr. kadrosuna ihtiyaç duydukları gözlenmektedir. Yayımlanan Yrd. Doç. Dr. ilanlarının sadece yarısında turizm alanında doktora şartının aranıyor olması dikkat çekicidir. Zira bu gün turizm fakültelerinin özellikle turizm alanında doktorasını tamamlayan akademisyen bulma hususunda sıkıntı yaşadığı bilinen bir gerçektir. Eldeki bulgulardan hareketle özellikle gastronomi ve mutfak sanatları ile turizm rehberliği gibi turizm işletmeciliği temelli dersler dışında özel alan bilgisine yönelik dersler barındıran bölümlerin, mesleki derslerini verecek nitelikte donanımlı ve doktorasını turizm alanında yapmış akademisyen bulma sıkıntısı yaşadığı görülmektedir. Bu durum alan dışı nitelikler arayan kadroların çıkmasına bir sebep olarak gösterilebilir. Öte yandan turizm bölümlerine alan dışı özel şart gerekliliklerinin en çok Yrd. Doç. Dr. kadrolarında olduğu da gözlemler arasındadır.

Prof. Dr. ilanlarında belirleyici etmenin turizm alanında yapılan yayınlar olduğu görülmekte, bu kadrolarda turizm alanında doçentlik şartına rastlanmamaktadır. Bunun temel sebebi turizm alanında doçentliğin nispeten yakın bir tarih itibarı ile verilmeye başlanmış olması gösterilebilir. Doç. Dr. ilanlarında ise doçentliğin turizm alanından alınmış olması, ilanların üçte birinde rastlansa da diğer ilanların turizm yayınları orijinal olduğu görülmektedir.

Turizm bölümlerinde çıkan alan dışı kadroları, ilgili bölümlerle ilişkili olan ve ilişkili olmayan şeklinde iki alt başlığa ayırmak mümkündür. İlişkili olan ilanlar işletme, gıda mühendisliği, tarih ve coğrafya gibi genel başlıklar ile verilirken, ilişkili olmayan alanlar çok spesifik araştırma konuları içeren ve turizm bağlantısı olmayan bir içeriği barındıran “eski Uygurca metinler üzerinde çalışmak”, “non-linear matematik programlama modelleri üzerine çalışmak” gibi özel maddeler barındıran kadrolardır. Alan dışı kadroların içerikleri incelendiğinde, pek çok kadroda sınırlı sayıda başvuruya sebep olacak özellikteki nitelikler dikkat çekmektedir.

İstanbulu Dinçer vd. (2007: 6) bir bilim dalı olarak turizmin eklektik çerçevede değerlendirildiğinde, yanılma ve yanlış yapma olasılığını da minimal düzeye

indirgeneceğinden bahseder. Bu anlayışa göre, farklı alanlarda uzmanlaşmış olan akademisyenlerin turizm bölümlerinde kendi alanlarına giren uzmanlık gerektirici dersleri vermek adına kadroya yerleşmesinde bir sorun görünmemektedir. Bu tarz kadro ilanları da özellikle öğretim üyesi kadrolarında karşımıza çıkmaktadır. Fakat böyle durumlarda da ilgili alanda kadroya başvuracak kişilerin turizm alanına sektörel ya da bilimsel katkılarda bulunmuş kişiler olması gerekliliğin öneminin altı çizilmelidir. Bu durumun özellikle iki yıllık gibi kısıtlı bir sürede mesleki eğitim odaklı, ara eleman yetiştirme merkezli meslek yüksekokullarında ciddi manada sorgulanması gerekmektedir. Özellikle meslek yüksekokulları bünyesinde çıkan alan dışı kadroları incelediğimizde, kadro ilanında aranan niteliklerin bölümün ders programı ile ya hiçbir bağlantısı olmadığı ya da seçmeli dersler dahil uzmanlık alanı ile ilgili haftada en çok 4 saatlik ders programı oluşturabilecek nitelikteki bir adayın istihdamına yönelik olduğu görülmektedir. Bu durum başta akademide gizli işsizlik yaratacağı gibi bu alanda lisans ve lisansüstü eğitimini tamamlayıp kadro bekleyen pek çok aday için hem haksız hem de moral bozucu bir gelişmedir.

Türkiye’de giderek yaygınlaşan turizm alanındaki lisansüstü eğitime paralel bir şekilde bu alanda doğan akademisyen ihtiyacının da yine turizm alanında eğitimi tamamlamış bireyler merkezli olması gerekmektedir. Alan dışında doğan ihtiyaçlarda da yine adaylardan turizm konusunda çalışma yapmış olması istenmeli, adayın turizm endüstrisine yabancı olmadığını gösterecek somut kanıtlar beklenmelidir.

Turizm alanında yayınlanan akademik kadrolar ile ilgili çalışma yapmak isteyen veya bu çalışmayı daha ileri götürmeyi hedefleyen araştırmacılar, alan dışı kadroların ilana çıktıkları program ile ilana çıkan alanın ilişkisini, ilgili programda bu alana dair hangi derslerin olduğu araştırılabilir. Turizm bölümlerindeki akademisyenlerin eğitimi aldıkları alanları ile haftalık ders yüklerinin analizi yapılabilir. Bu kapsamda verilen derslerin dersi veren akademisyenin eğitimi ile olan ilişkisi araştırılabilir.

6. Kaynakça

- Akoğlan Kozak, M. (2009), Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(1),1-22
- Avcı, N., (2011) Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin İş Değerleri: Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu Örneği" Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 22, 7-18
- Avcıkurt, C., Deveci, B., Türkmen, S., (2012, 17-19 Ekim) Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunlarının Turizm Sektöründeki İstihdam Profili, Turizm Eğitimi Konferansı , Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Boylu, Y. ve Arslan, E. (2013), Türkiye’deki Turizm Eğitiminin Rakamsal Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, 1(1),19-97
- Boylu, Y. ve Ünlüönen, K. (2005), Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beklenti ve Algılamalarındaki Değişimin Karşılaştırılması, Milli Eğitim 3 Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, 33(1), 166
- Cohen, L. ve Manion, L. (2001). Research methods in education (5th Edition), New York: Rotledge Falmer
- Çakır, İ., (1998, 17-19 Eylül), Türkiye Lisans Düzeyi Turizm Eğitiminde Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri, Ulusal Turizm Sempozyumu, Isparta
- Çapar, B., (2002), Turizm Sektörü- Turizm Eğitim Kurumları İş Birliği, Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, Ankara

- Davras, Ö. ve Davras, M., G., (2012-17-19 Ekim) Ön Lisans Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin Sektörde Staj Eğitimini Değerlendirmeleri: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği, Turizm Eğitimi Konferansı , Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Gülcan, B. (2009), Türkiye'deki Turizm Akademisyenleri Turizmi Ayrı Bir Bilim Dalı Olarak Görüyor mu?, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, No:2 ss: 1-23
- Gülcan, B. (2011), Turizmde Doçentlik Unvanı: Kapalı Kariyer Yolu ve Etkileri, İşletme Araştırmaları Dergisi, 3(1), 3-32
- Hacıoğlu, N. Kaşlı, M. Şahin, S. Tetik, N.(2007), Türkiye'de Turizm Eğitimi, Detay Yayıncılık, Ankara
- İstanbullu Dinçer, F., Çetin, G., Aslan, H. E., İzgi, T. Demiroğlu, C. O. (2007), Turizmoloji Nedir? Turizm Bilimi Üzerine Yapılan Teorik Tartışmaları Değerlendiren Bir Analiz Çalışması, Çeşme Ulusal Turizm Sempozyumu, 21-23 Kasım, Çeşme ss:1-12
- Kuslivan, S. ve Kuslivan, Z. (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working in the Tourism Industry in Turkey, Tourism Management, 21, 251-269
- Leblebici, D. N., Kılıç, M., (2004), İçerik Analizi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayınları.
- Sert, S. Ve Nalçacı İkiz, A. (2012 12-15 Nisan), Turizmin Bilimsel Konumuna İlişkin Akademisyenlerin Tutumları Üzerine Bir Araştırma, VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kemer, Antalya
- Suri, H. ve Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. Review of Educational Research, 79(1), 395-430.
- Uğurlu, K. ve Çakmak, T.F. (2005), Turizm Eğitim Politikaları ve Türk Turizm Eğitimindeki Sorunlar, içinde: ed, Küçükaltan, D., Çeken, H., Mercan, Ş.O. Turizm Politikası ve Planlaması, Detay Yayıncılık, Ankara
- Weber, P. W., (1990). Basic Content Analysis, 2nd ed., California: Sage Publications.
- Devlet Planlama Teşkilatı: Erişim tarihi: 07.01.2016 - 05.06.2017 tarihleri arası, <http://www.dpb.gov.tr/tr-tr>
- Memurlar.net: Erişim Tarihi: 07.01.2016 - 05.06.2017 tarihleri arası, <http://ilan.memurlar.net>
- Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakültesi, Erişim Tarihi: 15.05.2017, <http://tf.nevsehir.edu.tr/>
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM]: Erişim Tarihi: 15.05.2017, <http://www.osym.gov.tr/>
- Yüksek Öğretim Bilgi Sistemi [YÖKSİS] , Erişim Tarihi: 06.11.2016 - 05.06.2017 tarihleri arası, <http://yoksis.yok.gov.tr/ilansayfa/>